

Från dialog till aktion

Beslutsfattare lyssnade på ungdomars upplevelser av rasism och vidtog åtgärder.

Se här med vilka åtgärder 16 kommuner har vidtagits

etno

Delegationen för
etniska relationer

Vilka uttryck tar sig rasism och diskriminering som ungdomar utsätts för och hur kan man motverka den?

Delegationen för etniska relationer (ETNO) tog sig an temat. I dialoger som ETNO ordnade har ungdomar och vuxna diskuterat den rasism som ungdomar utsätts för och hur man kan ingripa i den.

Dialogerna 2023

I **september 2023** ordnades 16 dialoger på olika håll i Finland. Anteckningarna från dialogerna analyserades och sammanfattades i rapporten "Kukaan ei synny vihaamaan" Nuorten dialogit rasismista ja syrjinnästä ("Ingen föds till att hata. Ungas dialoger om rasism och diskriminering". Rapporten är på finska, med resumé på svenska).

De upplevelser av rasism och konsekvenser av rasism bland unga som lyftes fram i dialogerna var allvarliga. Trots att rapporten gav ungdomarnas erfarenheter vidsträckt uppmärksamhet och synlighet, lanserades ändå inga konkreta åtgärder.

Dialogerna 2024–2025

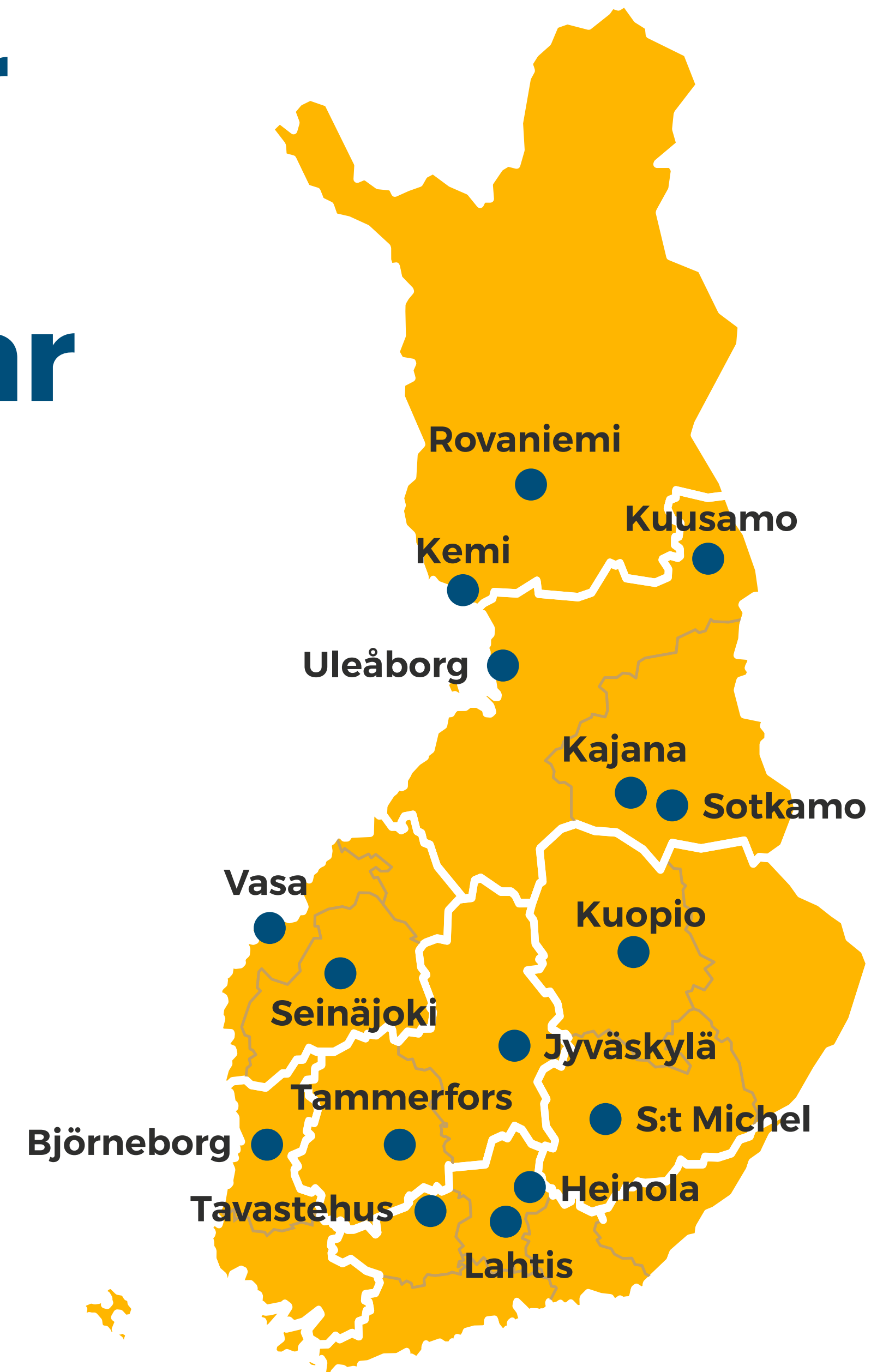
Åren 2024–2025 ordnades 16 dialogmöten på olika håll i Finland. Arrangörer var justitieministeriet, NTM-centralerna och lokala aktörer i samarbete. Den här gången bjöds ungdomar och regionala beslutsfattare till att diskutera den rasism och diskriminering som ungdomar utsätts för. Syftet var att öka beslutsfattarnas förståelse för vad ungdomarna erfarit.

Utöver diskussionerna var dialogerna direkt inriktade på handling: I dialogerna planerades och avtalades tillsammans om åtgärder för ingripande i rasism och diskriminering i respektive region.

Åtgärderna antecknades i rapporten "Päättäjäien ja nuorten tilaisuuksissa suunnitellut kuntien toimenpiteet" (Rapport om kommuneras planerade åtgärder från mötena mellan beslutsfattare och ungdomar). Här sammanfattas åtgärderna från Björneborg, Heinola, Jyväskylä, Kajana, Kemi, Kuopio, Kuusamo, Lahtis, Rovaniemi, Seinäjoki, Sotkamo, S:t Michel, Tammerfors, Tavastehus, Uleåborg och Vasa.

Se här med vilka åtgärder kommunerna vill minska den rasism som ungdomar utsätts för!

Björneborg • Heinola • Jyväskylä • Kajana • Kemi • Kuopio
Kuusamo • Lahtis • Rovaniemi • Seinäjoki • Sotkamo • S:t Michel
Tammerfors • Tavastehus • Uleåborg • Vasa

**” Som ung är
det kul att se
och höra att vuxna
som har kopplingar
till den här frågan är
intresserade av våra
åsikter och tankar.”**

— Ungdom som deltog i dialogarbetet

etno

Delegationen för
etniska relationer

Bilden: **Vitaly Gariev** / Unsplash

Björneborg

1 Främja möjligheterna att hitta sommarjobb och praktik

Möjligheterna för ungdomar med invandrarbakgrund att hitta sommarjobb och praktik främjas.

2 Säkerställa räckvidden för fritidsaktiviteter på skolorna

Det säkerställs att de möjligheter till fritidsaktiviteter som ordnas på skolorna når ut till målgruppen. Kallas Björneborgsmodellen för fritidsaktiviteter.

3 Anonym rekrytering

Möjligheterna för anonym rekrytering i Björneborg ska kartläggas.

Heinola

1 Institutet för hälsa och välfärds utbildning om antirasism för lärare

Alla lärare ska få ta del av utbildning om att motarbeta rasism, och kulturen av rasism och mobbning bryts ned redan inom småbarnspedagogiken. Dessutom planerades att Heinolas hela personal som arbetar med barn och unga ska få ta del av utbildningen under 2027.

2 Bjuda in erfarenhetsexperten till skolorna och öka förståelsen för olika kulturer

Bjuda in erfarenhetsexperten till skolorna under våren 2026. Invandrare som bott länge i Heinola får komma och berätta sin historia: Hur har det gått, vad har gått bra och vad har varit svårt? Dessutom visar olika kulturer upp sig under event på skolorna.

3 Öka föräldrarnas förståelse för hur de kan ingripa i rasism och mobbning

Föräldrarna bjuds in till skolan och får råd om hur de kan ingripa i rasistiska handlingar och mobbning. De vägleds i att berätta skolan om rasistiska handlingar och mobbning och att lära sina barn att ingen ska bli mobbad.

Jyväskylä

1 Öka kulturmedvetenheten i läroanstalterna

Man ordnar introduktion och diskussioner och försöker locka till dem även de inom lärarkåren som normalt inte deltar i sådana tillställningar. Målet är att starta en förändring av verksamhetskulturen på systemnivå och samtidigt synliggöra rasism och diskriminering.

2 Positiv propaganda

Man ökar förståelsen genom möten och genom att stärka personalens kompetens ända från småbarnspedagogiken, i skolorna och läroanstalterna och inom social- och hälsovården. I detta kan man använda sig av Institutet för hälsa och välfärds färdiga utbildningspaket för personalen, eller tillämpa Dialogpaus-metoden i läroanstalterna, liksom också Levande bibliotek.

Det får inte fortfarande se ut så här om sju år. Jag fick en större förståelse för rasism och hur mycket skada den orsakar.”

– Beslutsfattare som deltog i dialogarbetet

Kajana

1 Plan för gemensam elev- och studerandevård

Avsikten är att bygga upp en handlingsmodell mot mobbning, som innehåller konkreta verktyg för att motarbeta rasism. Ungdomar behöver också engagemang av familjerna och föräldrarna, eftersom man har insett att attityderna går i arv. På alla utbildningsstadier genomförs förfrågningar för att inhämta information om barns och ungas erfarenheter.

2 Uppdatera stadens planer för jämställdhet och likabehandling

Man planerade att inkludera här antirasism-utbildning i skolorna. Översynen av planerna görs under hösten 2025. Planen kan omfatta evenemang, såsom stadens egna dialoger kring temat eller introduktion för nya ledamöter i kommunfullmäktige.

3 Projektansökan för motarbetande av rasism inom den grundläggande utbildningen till Utbildningsstyrelsen

HAnsökan har lämnats in. Avsikten är att i projektet ta fram bland annat gemensamma anvisningar om att motarbeta mobbning för skolorna inom den grundläggande utbildningen i Kajana. I projektet ingår också utbildningar som stödjer motarbetandet av rasism.

1 Program mot rasism

Ett program med åtgärder för bland annat skolorna, småbarnspedagogiken och arbetsplatserna kommer att utarbetas.

Inom programmet ordnas fullmäktigeseminarier och aftonskolor om rasism. Fullmäktigegrupperna har redan förbundit sig till detta. Med hjälp av programmet kan också arbetsplatser åläggas att motarbeta rasism.

2 Upplysning/utbildning mot rasism

Det tillhandahålls upplysning/utbildning mot rasism som en del av programmet mot rasism. Insatsen lanseras våren 2026. Utbildningar för lärare och elever kan ordnas även tidigare än så.

Kuopio

1 Evenemang för rektorerna

För rektorerna inom den grundläggande utbildningen och gymnasieundervisningen i Kuopio ordnas ett dialogmöte samt ett annat tillfälle där rektorerna utifrån dialogen formulerar ett åtagande mot rasism i skolorna.

2 Ungdomstjänsternas planeringsarbete

Inom ungdomstjänsterna pågår planering av hur frågan ska bearbetas med de anställda vid ungdomstjänsterna.

3 Program för veckan mot rasism och en delaktighetsklirik för personalen

Det planeras program för Navigatorn inför veckan mot rasism samt en delaktighetsklirik för stadens anställda, där unga får dela med sig av sina erfarenheter och man diskuterar bland annat hur unga som utsatts för rasism kan stödjas.

”

**Vad vi borde göra, är att diskutera
mera med ungdomarna. Det borde
vara fortlöpande, en del av vårt
normala arbete.”**

– Beslutsfattare som deltog i dialogarbetet

Kuusamo

1 Lansera en allmän debatt om rasism

Debatten inleds i fullmäktige och förs vidare till bildningsväsendet, föräldrarna, skolorna och småbarnspedagogiken. Särskild fokus läggs på ÅK7–9-skolorna. Temat för föräldraafton hösten 2026 är tänkt att vara rasism. Till stöd för debatten vore det bra att ha ett gediget underlagsmaterial som kan spridas till skolorna och småbarnspedagogiken.

2 Ordna debatt och utbildning för cheferna inom staden

Stadens ledningsgrupp inleder debatten om temat i januari 2026. Debatten förs mellan cheferna inom staden och det ordnas utbildning för de anställda. Ett av målen är att identifiera strukturell rasism i stadens tjänster och att åtgärda den.

3 Bedömning av modellen Vänligt bemött

Staden följer modellen Vänligt bemött, som syftar till att främja jämlikhet och jämställdhet. Enligt modellen är ojämlikt beteende inte acceptabelt. Modellen innehåller också anvisningar för rekrytering och arbetsplatser. Programmet ska utvärderas och följas upp.

Lahtis

1 Återkommande diskussionsmöten om rasism för ungdomarna

Det ordnas ambulerande diskussionsmöten särskilt för ungdomar i ÅK 7-9, där ungdomarna får prata och dela med sig om sina upplevelser av rasism. Målet är att påverka, omsätta ord till handling och hjälpa deltagarna se på fenomenet ur ett nytt perspektiv. Man kunde också ha en ambassadör för antirasism. Helheten ingår i stadens föresats att motarbeta rasism.

2 Rasismfria rum

I Lahtis finns redan International House som är ett rasismfritt rum. Det tas fram information för rummet om varför rasism inte är okej.

3 Verktyg för ingripande i idrottsföreningar och skolor

Man tar fram en modell och ett verktyg för idrottsföreningar och skolor för att ingripa i rasism. Verktuget riktar sig till tränare, lärare och chefer. Om möjligt engageras också medierna.

4 Ordna utbildning eller introduktion för nya fullmäktigeledamöter om invandrartjänster

International House Lahti ordnar de nya fullmäktigeledamöterna en utbildning eller introduktion om invandrartjänsterna den 17 september 2025.

5 Sponsormodell för att motarbeta diskriminering

I samarbete med de idrottsföreningar som staden understöder tas fram en sponsormodell genom vilken föreningarna ska i sin verksamhet respektera värderingar som motsätter sig diskriminering. Föreningarna kan sanktioneras med att det finansiella stödet skärs ned eller tas bort helt.

” Man kan inte
bara ta tag i
rasismen och lägga
den i papperskorgen,
men man kan minska
den.”

– Ungdom som deltog i dialogarbetet

Rovaniemi

1 Inrätta ett invandrarråd

Det inrättas ett invandrarråd som ska representera invandrarna i Rovaniemi. Rådet är tänkt att vara en likadan aktör som äldre- och handikapprådet.

2 Föresatser i stadens strategi

I stadens strategi skrivs in föresatser för fördomsfrihet, antidiskriminering och antirasism.

3 Finlandsmodellen för hobbyverksamhet för unga vuxna

I Rovaniemi tillämpas Finlandsmodellen för hobbyverksamhet för ungdomar och den fungerar bra. Det ska utredas på vilket sätt modellen kan utvidgas till unga vuxna för att stärka deras delaktighet.

4 Utbildning mot rasism och diskriminering

Det ordnas utbildning om antirasism och antidiskriminering för förtroendevalda och för alla anställda vid Rovaniemi stad. En motion om detta har redan väckts i fullmäktige.

5 Ordna seminarier för invandrare

Våren 2026 ordnas seminarier för att göra invandrare mer insatta i stadens beslutsfattande och tjänster. Det första är tänkt att vara ett fullmäktigeseminarier och sedan kan idrotts- och kulturorganisationer fortsätta.

6 Hobbyer och klubbar

Tillgången till och informationen om hobbyredskap ökas. Dessutom skulle det vara bra om hobbygrupperna var "blandade", det vill säga inte enbart riktade till exempelvis invandrare.

7 Övergripande granskning av uppslagen till stadens åtgärder från dialogmötet

Seinäjäoki

- 1** Utreda möjligheten till anonym rekrytering
- 2** Öka utbudet på engelska i marknadsföringsmaterial och på sociala medier
- 3** Försöka ordna sommarjobb för ungdomar med invandrarbakgrund, till exempel i Trafikparken
- 4** Ta upp hobbyverksamhet på Föreningsparlamentets dagordning
- 5** Skapa språkversioner av befintliga tjänster
- 6** Förhålla sig öppet till att anställa ungdomar med invandrarbakgrund samt ordna anonym rekrytering av praktikanter och för sommarjobb
- 7** Utbilda personalen och ge ledningsgruppen insyn i hur ungdomar upplever diskriminering och rasism
- 8** Ordna en liknande kampanj som "Prata med mig" i Vasa
- 9** Styra ungdomar till fritidsaktiviteter och engagera föräldrarna
- 10** Främja utbildning mot rasism för cheferna
- 11** Diskutera med undervisningspersonalen om att skapa gruppsammanhållning
- 12** Ta tillsammans fram en positiv kampanj

”

Härliga ungdomar vi hade här, man blir riktigt rörd. Tack till arrangörerna. Man borde oftare prata med de människor, för vilka man gör det här arbetet.”

– Beslutsfattare som deltog i dialogarbetet

Sotkamo

1 Stöda gruppbildningen och integrationen av flerspråkiga unga i skolan

Stödeleverna i skolorna använder sig av bekanta metoder för att skapa gruppsammanhållning.

2 Mötesplatser med låg tröskel även för vuxna

Målet är att etablera ett mångkulturellt kafé eller rum, där människor kan träffas kring olika teman, såsom kultur, musik, litteratur, film eller hobbyer. "Diskussionsklubbar" om varierande aktuella teman.

3 Skapa en webbplats för att öka delaktigheten

Det byggs upp en webbplats för vilken vanliga kommuninvånare kan föreslå teman enligt sina intressen. Kommuninvånare kan sedan gå med i dessa. Sotkamo djungeltrumma kan användas som informationskanal.

S:t Michel

1 Stödja familjer, hitta vänner, jobb och studieplats

Målet är att hjälpa familjerna att uppmuntra ungdomarna. För ungdomarna är det viktigt att ha vänner och få studieplats och jobb. Det uppmuntrar ungdomarna vidare i livet, skapar framtidstro och tillförsikt inför framtiden.

2 Utveckla verksamheten vid International House Mikkeli

Lyfta fram frågorna i punkt 1 i verksamheten vid International House Mikkeli.

3 NTM-centralen i Södra Savolax och landskapsförbundets arbetsdag för ungdomar med invandrarbakgrund eller annan bakgrund

Det ordnas en arbetsdag för ungdomar med invandrarbakgrund eller annan bakgrund.

Jag hoppas att ungdomarna fick en känsla av att vi verkligen vill driva den här frågan. Den är mycket på tapeten och vi vill verkligen ta itu med den.”

– Beslutsfattare som deltog i dialogarbetet

Tammerfors

1 Permanent kampanj "Say no to racism"

Våren 2026 ordnas tillsammans med unga en permanent kampanj mot rasism i offentliga rum, såsom i kollektivtrafiken, på idrottsplatser, på bibliotek, i ungdomslokaler och på sociala medier. Biträdande borgmästrarna lanserar kampanjen genom en insändare i Aamulehti.

2 Kanal för anmälan om trakasserier i kollektivtrafiken "2025"

Kampanjen "Älä ole palikka" (Var inte en klant) utvecklas till en anonym anmälningskanal för rasism. Det informeras mer om att kanalen också kan användas i situationer med rasistiska förtecken.

3 Utveckla styrningen av läroanstalterna

Styrningen av läroanstalterna utvecklas, vilket kräver både ledarskap och utbildning inom den grundläggande utbildningen. Berör medarbetarna inom olika utbildningsområden. Temat tas upp i de relevanta dokumenten och omvandlas till projekt. Målet är identifiering av ändringsbehov, utbildning och politisk påverkan.

Tavastehus

1 Ingripa i mobbning och rasism i grundskolan

Man väljer ut pilotskolor, som vid behov tilldelas extra resurser för genomförandet av pilotprojektet. Processen inleds med diskussioner med eleverna, lärarna och vårdnadshavarna. Utifrån den uppfattning som bildats genom diskussionerna utarbetas och fastställs de rätta och lämpliga åtgärderna mot mobbning och rasism.

2 Öka personalens kompetens och kunskaper om rasism

Det genomförs en omfattande förfrågan om rasismläget i Tavastehus och utifrån resultaten dras slutledningar om de frågor som ska lösas samt de åtgärder och den utbildning som behövs. Man engagerar stadens förvaltning och kommunikationsenhet samt använder sig om möjligt av medierna. Utifrån förfrågan diskuterar man hurdan utbildning som behövs i olika yrkesgrupper. Helheten kopplas eventuellt till översynen av stadens strategi.

**” Det är fint att det
finns människor
som vill minska
rasismen. Jag är glad
att jag fick prata om
de här sakerna.”**

– Ungdom som deltog i dialogarbetet

Uleåborg

1 Stödkontakt för offer

Ungdomarna upplevde det som viktigt att stödkontakten skulle ge personligt stöd och att den skulle vara en trygg plats där man konfidentiellt kan berätta om vad man har varit med om. De föreslog att stödkontakten skulle vara en fysisk lokal och att de ambulerande ungdomshandledarna skulle kunna berätta var den finns.

2 Arbetspraktik och sysselsättning

Som en central fråga gällande arbetspraktik och sysselsättning nämnde ungdomarna utbildning och information till arbetsgivarna. Stadens mer aktiva roll i matchningen av ungdomar och arbetstillfällen samt anonym rekrytering upplevdes som bra. Man betonade också bland annat att invandrarnas mångsidiga kulturella och språkliga kompetenser borde förstås och ses som en styrka.

3 Upplevelsebaserad utbildning om antirasism för ungdomarna

Enligt ungdomarna var det en bra idé att skapa ett upplevelsebaserat rum eller spel (fysiskt och digitalt) som skulle öka

förståelsen för hur det känns att bli utsatt för rasism. Någon som blivit utsatt för rasism eller diskriminering skulle kunna berätta om sina upplevelser, och att uppleva det genom VR-glasögon skulle enligt ungdomarna kunna vara effektivt.

4 Förebygga radikaliserings

Föräldrarna och lärarna ansågs spela en viktig roll i att förebygga radikaliserings. Föräldrarna ska i samarbete med lärarna identifiera om allt inte står väl till med en ungdom. Med tanke på förebyggande betonades betydelsen av delaktighet och känslan av att vara hörd.

- 1** Vi ingriper konkret i rasistiskt beteende. Vi informerar om hur behandlingen av ärendet framskrider och om fortsatta åtgärder
- 2** Vi inför i skolorna en anonym visselblåsarkanal (bl.a. för rasistiskt beteende mot en själv eller mot andra)

- 3** Vi tar inom stadens och välfärdsområdets strategiarbete upp för diskussion med cheferna och ledamöterna hur de allt mindre årskullarna och invandringen inverkar på bevarandet av befolkningsökningen i Finland. Vi ålägger dem att vidta åtgärder

- 4** Vi tar på informationsmöten för personalen och cheferna upp jämlikhet

- 5** Vi tar hänsyn till att ge positiv feedback till personalen

- 6** Vi utvidgar arbetarskyddsfullmäktiges uppgifter till att även vara kontaktperson för diskrimineringsärenden

- 7** Vi erbjuder PRAO- och praktikplatser i synnerhet till unga med invandrarbakgrund

- 8** Vi ålägger våra anställda att delta i valda delar av Institutet för häls och välfärds utbildning mot rasism

9 Vi ordnar ett evenemang om jämlikhet och jämställdhet i arbetslivet (Yhdenvertainen työelämä) för regionens arbetsgivare och vårt nätverk

10 Vi tar fram och implementerar principerna för en frizon (tryggt rum)

11 Vi ansluter oss till kampanjen Handlingar inte bara ord

12 Vi ordnar på polishuset ett evenemang för ungdomar med invandrarbakgrund som studerar på andra stadiet. Vi berättar om polisens verksamhet och arbete.

Läs mer

- **Läs rapporten** om kommuneras planerade åtgärder från mötena mellan beslutsfattare och ungdomar (**Nationella dialoger, på finska, pdf**)
- **Läs artikeln** om ETNOs dialogerna mellan ungdomar och beslutsfattare (**Nationella dialoger, på finska**)

Dialogerna har ordnats som en del av genomförandet av statsrådets meddelande om likabehandling. **Mer information: Främjande av likabehandling – Statsrådet**